

Werkblad 4

WOORDENLIJST

Audiëntie

Naam voor een bezoek bij de paus.

Basiliek

Titel voor een belangrijke kerk. In Rome zijn er vier grote basilieken waarvan de Sint-Pietersbasiliek de bekendste is. Er bestaan ook 'kleine basilieken'. Kerken krijgen deze titel door hun aantrekkingskracht voor de christenen. B.v. Scherpenheuvel, Koekelberg.

Bisschop

Een priester die door de paus als opvolger van de apostelen benoemd werd. Hij staat aan het hoofd van een bisdom. Bisschoppen dragen op officiële gelegenheden een paars kleed en een paars kalotje.

Concilie

Plechtige vergadering van de hele kerk.

Conclaaf

Bijeenkomst van kiesgerechtigde kardinalen (maximum 120 – die nog geen 80 jaar geworden zijn) voor de verkiezing van een nieuwe paus. Traditiegetrouw gebeurt dit achter gesloten (= conclaaf) deuren. Die bijeenkomst begint minstens 15 dagen, of maximaal 20 dagen na het overlijden van een paus.

Encycliek

Meest officiële pauselijke rondzendbrief over zaken van geloof en zeden. Zo'n brief wordt genoemd naar de Latijnse beginwoorden ervan. Bv. Rerum Novarum ...

Habemus papam

Vaste uitdrukking bij de verkiezing van een nieuwe paus. Deze Latijnse woorden betekenen 'Wij hebben een paus'. Latijn is de officiële taal in het Vaticaan. Het was ook de taal van de eerste christenen in Rome.

Heilige stoel

Naam voor de Romeinse bisschopszetel van de paus. Hiermee wordt over het algemeen het ambt van de paus bedoeld. Maar men gebruikt hem ook voor de top van de katholieke Kerk.

Zo blijft de Heilige Stoel bestaan als er tijdelijk geen paus is (overlijden of aftreden).

Huis van de heilige Marta

Hotel in het Vaticaan waar de kardinalen overnachten tijdens het conclaaf.

Kardinaal

Eretitel voor de belangrijkste bisschoppen na de paus. Kardinalen helpen en adviseren de paus bij het bestuur van de kerk en kiezen na zijn overlijden in het conclaaf een opvolger. Men noemt ze 'Prinsen van de Kerk'. Over de hele wereld zijn er ongeveer een 180. Alleen een kardinaal die nog geen 80 jaar geworden is, mag tot paus gekozen worden. Kardinalen dragen een rood kleed en een rood kalotje op officiële gelegenheden. Bisschoppen dragen dezelfde kleren, maar dan in paars. Op kleurfoto's is dat duidelijk te zien.

Paus

De paus, opvolger van Petrus, is bisschop van Rome, hoofd van de Rooms-katholieke Kerk, en sinds 1929 ook staatshoofd van Vaticaanstad. Het woord paus heeft een Griekse (pappas) en een Latijnse (papa) oorsprong. Het betekent "vader".

Pausmobiel

Voertuig waarin de paus goed zichtbaar en beveiligd rondgereden wordt.

Petrus

De naam Petrus (Pierre in het Frans) betekent steen. Deze naam die Jezus aan Simon gaf, is een naam met een betekenis en een opdracht. Jezus vond Petrus duidelijk een kei van een man. Hij kreeg de belangrijkste plaats in de groep van de twaalf apostelen. Hij werd de eerste paus. Rond 67 stierf hij de marteldood en werd begraven buiten de stadsmuren van Rome. De Sint-Pietersbasiliek werd op zijn graf gebouwd.

Pontificaat

Periode waarin een paus regeert.

Preconclaaf

Periode die aan het eigenlijke concaaf voorafgaat. In die periode leren de kardinalen elkaar beter kennen.

St.-Pietersbasiliek

Men bouwde 120 jaar aan deze kerk. In 1626 werd ze officieel in gebruik genomen. Het hoofdaltaar staat boven de plaats waar Petrus begraven is. (Onder de crypte onder het hoofdaltaar, zijn er restanten van een Romeinse begraafplaats, waarvan één graf hoogst waarschijnlijk dat van Petrus is.)

Sint-Pietersplein

Groot plein voor de Sint-Pieterskerk. Er kunnen wel 50.000 mensen op. Je ziet dit plein op tv wanneer de paus met Kerstmis en Pasen zijn zegen 'urbi et orbi' geeft (een zegen voor de stad en de wereld). Het staat dan vol mensen uit de hele wereld.

Sixtijnse Kapel

Paus Sixtus IV (15de eeuw) liet deze kapel bouwen en gaf er zijn naam aan. De fresco's op het plafond en het Laatste Oordeel zijn van Michelangelo. Hij er zou er vier jaar aan gewerkt hebben. In deze kapel wordt de nieuwe paus verkozen.

Tiara (driekroon)

Deze kroon bestaat uit drie kronen boven elkaar, die de drie functies van de paus symboliseren: priester, koning en leraar. De laatste paus die een tiara droeg was paus Paulus VI. Tijdens zijn pontificaat verkocht hij zijn tiara ten voordele van de armen (1978). Sindsdien dragen de paus geen tiara meer. Zo'n tiara is nog te zien op het wapenschild van het Vaticaan.

Papabilis

Kardinaal waarvan gezegd wordt dat hij veel kans maakt om tot paus gekozen te worden.

Toga (toog of soutane)

Een lang kleed met vooraan is een hele rij knoopjes. Tot halweg de XXe eeuw was dit het dagelijks kledingstuk van de priesters. Nu wordt die in Vlaanderen meestal alleen nog door misdienaars gedragen (rood of zwart) en in Rome door de paus (wit).

'Urbi et orbi'

De eerste zegen van een nieuwe paus is een zegen 'urbi et orbi', een zegen niet alleen voor

de mensen die op het Sint-Pietersplein aanwezig zijn, maar ook voor de stad (urbi) en de hele wereld (orbi). Nadien geeft de paus die bijzondere zegen alleen nog met Kerstmis en met Pasen.

Vaticaanstad

Vaticaanstad is het kleinste land ter wereld, het ligt in de stad Rome. Het is maar een halve vierkante kilometer groot. Er is een eigen postkantoor, telefoonbedrijf, munt (euro), bank, treinstation, radio- en televisiezender en een eigen krant, L' Osservatore Romano.

Vaticanium

Naam die gebruikt wordt voor het Tweede Vaticaanse Oecumenisch Concilie dat van 1962 tot 1965 werd gehouden.

Wit

Kleur van de kledij van de paus: toga, kalotje.

Witte rook

Wanneer een paus gekozen is, stijgt uit de smalle schoorsteen van de Sixtijnse kapel witte rook op.

Zegen

Met een zegen wordt het goede van God afgesmeekt voor de mensen.

Zwitserse wacht

De Zwitserse Wacht is het 'leger' van Vaticaanstad. Het bestaat uit Zwitsers, die katholiek zijn en op vrijwillige basis voor twee jaar in dienst bij de paus gaan. Zij zijn minstens 1,74 m lang en tussen de 19 en 30 jaar oud.

Deze wacht ontstond in 1505 toen paus aan 200 Zwitserse hellebaardiers vroeg om de pauselijke staat te dienen.

Het uniform van de wacht is rood en geel gestreept en zou ontworpen zijn door Michelangelo.

Op bijzonderheden gelegenheden dragen ze een helm en een metalen kuras (kort harnas), en een hellebaard (steel met bijl). Ze worden getraind in gevechtstechnieken en oefenen met moderne wapens.

Hoewel de wacht er in het historisch uniform folkloristisch uitziet, beantwoordt ze toch aan wat men van een modern soldaat kan verwachten: in hun broekspijpen hebben ze een automatisch wapen.